

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Leto I., št. 33

Izbaja vsako soboto

Ljubljana, 28. decembra 1945

Cena Din 2.—, Mesečna naročnina Din 8.—

Matevž Hacc:

Ob koncu leta 1945

Ob koncu leta vsak gospodar, vsaka organizacija napravi obračun svojega dela.

Pri pregledovanju svojega dela vidi, kaj je napravil pozitivnega, a iz napak, ki so nastale tekom leta, se uči in se jih v bodoče izogiba.

Stojimo pred novim letom 1946 in ob koncu burnega, a za našo državo tako zmagovitega leta.

Delavski razred Slovenije je po težki štiriletni domovinski vojni prišel do začetka mirne graditve dela na svoji zemlji.

Ko je prišel čas osvobojenja, se je delavski razred Slovenije zavedal svojih nalog in svoje vloge v novi državi ter je množično pristopal v Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev. Tisočero delavcev, ki so se vsa leta domovinske vojne borili proti fašizmu, je ob koncu vojne pustilo puške in šlo v tovarne, rudnike in obrate, prišlo za kramp, sekuro, stroj in začelo delati na polju obnove.

Da se delavci in nameščenci zavedajo vloge enotnih strokovnih organizacij, kaže dejstvo, da je zraslo na stotine naših sindikalnih podružnic. Samo v teku sedmih mesecev je bilo ustanovljenih v Sloveniji okrog tisoč sindikalnih podružnic s preko 90.000 organiziranih članov.

Če si bežno ogledamo naše strokovne zveze, vidimo, da so najštevilnejše in najmočnejše: rudarska, kovinarska, stavbna in tekstilna zveza.

Najmanj organizacijskega smisla za sindikate imajo brez dvoma služkinje in poljedelski delavci. Seveda je treba tu iskati vzrok v načinu dela, nezgarnosti, v razmerah in drugačnem življenju. Brez dvoma se bodo kmalu začeli zavedati žive potrebe organizacije tudi omenjeni delavci in služkinje ter pristopili v strokovno organizacijo, v kateri bodo aktivno sodelovali. Poleg omenjenih je v organizaciji še mešana zveza.

Enotni sindikati so razumeli duh časa, nove razmere v razrušeni domovini. Organizirani delavci so bili prvi pri popraviljanju mostov, železniških prog, tovarn, vasi, lokomotiv, raznih strojev pri gradnji hiš. Rudarji so dajali in dajejo toliko premoga, da lahko vozijo železnice in kurijo tovarniške peči.

Pri delu na polju obnove se je pojavilo slovenskemu delavcu dosedaj neznan udarništvo. Sicer je znano dejstvo, da je naš delavec znan po svoji pridnosti širom po svetu, saj so ga tuji izkoriščevalci radi jemali v delo. Kljub temu, da se povsod govori o udarništvu, pa Glavni odbor Enotnih sindikatov in tajništva zvez nimajo vpogleda v to, koliko imamo pri nas udarnikov, kje so in kaj so naredili. V tem pogledu je pretirana skromnost škodljiva.

Kjer so udarniki, tam jim morajo podružnice posvečati največjo pažnjo. Znati morajo odkrivati, pomagati in razvijati udarništvo in ga popularizirati; to je bodoča naloga naših sindikatov. V tem oziru moramo iti po zgledu drugih federalnih enot.

Pri delu za obnovo in zvišanje produkcije niso naši delavci pozabili na vojne sirote, vdove, pogorele kmete itd.

Znano je, kako so fašisti oropali razne socialne ustanove. Po osvoboditvi smo našli prazne bagajne, a ljudje so bili potrebni hitre pomoči. Delavci so se tega dobro zavedali in so takoj priskočili na pomoč. Rudarji so zbrali okrog 3 milijone dinarjev, kovinarji okrog 400.000 dinarjev, dalje so nabrali 1.772.960 kg starega železa in 13.500 kg stekla, železničarji 220.000 din, gradbeni delavci okrog 100.000 dinarjev. Ker poročila še prihajajo iz raznih tajništev in po dosedanjih podatkih so naši delavci zbrali okrog 4 in pol milijona dinarjev za razne socialne svrhe. Za volivni sklad so delavci zbrali okrog 260.000 dinarjev.

S tem je pokazal delavski razred, da se zaveda stanja, v katerem živi, kakor tudi, da bomo le v medsebojni pomoči in z delom zacelili rane štiriletno vojne in divjanje fašizma.

V septembru tega leta je bil I. kongres Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev. Bil je to eden najbolj svečanih kongresov v zgodovini delavskega razreda. S tem kongresom je delavski razred manifestiral svojo enotnost, pokazal je, da je jedro Osvobodilne fronte in sodočujoči činitelj v svoji zemlji. Prvi kongres Enotnih strokovnih zvez je pokazal veličino in moč delavskega razreda, ki je znano

pri iz suženjske teme v pravo svobodo.

Tekom tega leta se je delavski razred dostojno postavil 11. novembra pri volitvah v Ustavodajno skupščino, kjer je dokazal, da se je boril štiri leta v domovinski vojni zato, da bo sodočujoč faktor pri ljudski oblasti skupno z ostalimi sloji.

29. novembra je bila proglašena republika; za vedno je odklenalo monarhiji in ostali izkoriščevalski kliki. V začetku decembra smo dobili v diskusijo načrt ustave. Strokovne organizacije v preteklosti niso nikoli imele pravice sodelovati in odločevati v državni ureditvi. Načrt ustave, ki ga zdaj še diskutirajo in tolmačijo, je živ odraz življenja, pravic in dolžnosti naših delavcev vsega delovnega ljudstva.

Sveta dolžnost naših delavcev je, da se seznanijo z ustavo in da so prvi v tolmačenju ustave drugim slojem na vasi in v mestu.

Kakšne napake smo delali oziroma za katera vprašanja se naši sindikati niso v tem letu dovolj brigali:

1. Pobijanje spekulacije in črne borze. Delavci so v tem pogledu večinoma samo javkali in govorili o nepravilni razdelitvi hrane in o špekulacijah. Pristopili pa niso k pobijanju črne borze, odkrivanju in izročanju špekulantov naši ljudski oblasti, kateri bi s tem zelo olajšali delo. Nasprotno, nekatere podružnice so še same podpirale črno borzo.

2. Pri vključevanju mladine v enotne sindikate se je vse premalo naredilo. Mnoge podružnice mislijo v tem pogledu vozariti po starem.

3. V več primerih je bilo premalo sodelovanja z ljudsko oblastjo in si je marsikak sindikalist mislil, da se ni potrebno brigati za medsebojne odnose.

4. Odbori OF pot ovarnah, obratih in rudnikih so tudi premalo storili za politično izgradnjo naših delavcev in v mnogih primerih so bili odbori Osvobodilne fronte le na papirju; v drugih primerih niso v celoti zagrabili za delo na svojem delovnem področju.

5. Enotni sindikati se niso zavedali važnosti našega združništva in na ta način so bolj podpirali razne špekulante, misleč pri tem, da je vseeno, dobra zadruga ali pa pokvarjen špekulant, ki vidi sebe in svoj dobiček.

To so v glavnem napake naših enotnih sindikatov, katere pač moramo na vsak način odpraviti.

Kaj in kako moramo delati v letu 1946?

Eno je jasno: naši podružnični odbori se morajo zavedati, da je prav sedaj v naših Enotnih sindikatih neprimerno več dela kot pa v preteklosti, ko so bili skoraj brez pravic odrinjeni od vsega javnega življenja in so bili sindikati običajni kruhoborci, dočim se za ostalo javno življenje niso brigali.

Kaj bodo delali naši sindikati v letu 1946 in kakšne naloge nas čakajo?

1. Stremeti moramo za tem, da zvišamo produkcijo in izboljšamo način dela v tovarnah, rudnikih in obratih. Živo zainteresirati in prikazati slehernemu delavcu, da je le od zvišane produkcije in množine produktov odvisno naše splošno blagostanje. Poglobliti in utrditi je treba sodelovanje s tovarniškimi in rudniškimi upravami in delegati.

2. Povečanje udarništva in odkrivanje novih sposobnih udarnikov. Vzbuhati veselje in smisel za udarništvo in tekmovanje.

3. Pri pozitivni odborov Osvobodilne fronte po tovarnah, rudnikih in obratih je potrebno politično vzgajati naše delavce, da bodo poučeni o vseh važnejših vprašanjih politične vsebine, ki nastajajo v naši državi in izven nje, kajti le na ta način se bo začelo delavstvo zanimati za vse politične probleme, ki nastajajo. Na ta način bo pravilno gledalo in ocenjevalo dogodke ne samo v krajevnem in sloven-

skem, temveč tudi v jugoslovanskem, slovanskem in evropskem merilu.

S povečanim političnim delom se bo tudi vedno bolj zavedalo svojih pravic in dolžnosti, ki jih ima do države, oblasti in vsega javnega življenja. Na ta način bo tudi budno spremljalo vse velike stvari, ki se dogajajo v svetu in doma. Naši sindikalni funkcionarji bodo pa odpravili mrtvilo iz naših podružnic, kjer obstoja in vnesli v podružnice več zdravega življenja in novega duha, ki bo prišel, če bomo pritegnili v sindikate mladino, katera ima veselje do sindikalnega dela. Na ta način bo zelo olajšano delo starih sindikalistom. Prepričani smo, da bo le tista podružnica v vsakem pogledu življenjska, kjer bodo podružnični odbori polagali vso pažnjo na zdravo mladino, željno sindikalnega dela.

4. Zelo bi bilo priporočljivo, da napravijo večkrat razne podružnice skupne konference s krajevnimi oblastmi in z vodstvi zadrug, kjer bi se pogovorili o vseh perečih vprašanjih, kjer bi razna vprašanja reševali skupno in na ta način tudi spoznavali na takih konferencah delovanje in pereča vprašanja, ki nastajajo v kraju. Na ta način bi prišlo do najtesnejšega sodelovanja in bi v bodoče odpadla razna nepotrebna pota na višje forume za vsako malenkost.

Poleg navedenih stvari bi bilo potrebno, da naše sindikalne podružnice poznajo poleg svoje stroke tudi sosednjo stroko, n. pr. kovinarji stavbince, lesni delavci rudarje ter s kemičnimi delavci, da se na ta način spoznajo tudi z raznimi vprašanji, ki nastajajo po drugih strokah.

Zavest moči naprednega delavskega razreda, važnost njegove vloge v novi državi ter samozavest bi morala in mora prevečati vsakega sindikalnega funkcionarja. Poleg tega se moramo živo zanimati, kaj delajo in kako delajo strokovne organizacije po drugih ljudskih republikah. Krepitev je treba zavest velike moči na polju obnove, ki jo imajo slovenski sindikati skupno s sindikati ostalih federalnih enot, s katerimi tvorimo armado enotnih sindikatov delavcev in nameščencev naše Jugoslavije. Živa resnica, da so v obnovo in graditev naše države uprte oči vsega sveta, stvarnost in samozavest mora preiti v kri in meso slehernega slovenskega delavca, nameščenca in sindikalnega funkcionarja, zavest, da imamo ljudsko oblast, da si sami gospodarimo in gradimo iz ruševin blagostanje sebi in svojemu ljudstvu.

Zavedajoč se dejstva, da je naša republika močna in ugledna država in da smo najtesneje povezani v prijateljstvu z našo bratsko Sovjetsko zvezo, ki nam je pomagala v najtežjih časih domovinske vojne in ki nam bo tudi v bodoče zvest prijatelj in zaveznik. Ta misel naj preveča naše delavce. Brat in prijatelj, od katerega se mi lahko marsikaj naučimo in kar lahko uporabljamo pri obnovi in blagostanju naše zemlje.

Ponos spričo slavne preteklosti, skozi katero je šel naš delavec, da je prišel do svobode, do tega, da je sodočujoč činitelj v novi državi, v kateri ne bo nikoli več kak tuji vrag gospodaril, izkoriščal in tlačil našega delovnega ljudstva. Ta domovinski in razredni ponos mora postati last naših enotnih sindikatov pri nadaljnjem vsakdanjem delu.

V najtežjih urah naše zgodovine smo znali iti preko vseh težkoč in ovir. To dejstvo nas mora utrdjati tudi v novem letu 1946, da bomo tudi v bodoče prvi pri ustvarjanju, prvi pri sodelovanju v vsem javnem življenju. Delavski razred mora pokazati vsem drugim slojem, kako se dela v novi, svobodni zemlji.

Leto 1946 bodi leto poleta naših enotnih sindikatov, prepojenih z novim duhom in z ustvarjalno silo!

Srečno, uspehov polno leto 1946 vsem delavcem in nameščencem!

Nova Jugoslavija stoji v sodobnem, povojnem svetu kot vzor demokratične ureditve, kot primer, ki v nasprotju z mnogimi drugimi nedemokratičnimi sodobnimi dejstvi kaže, da vojna, ki se je vodila proti fašističnim silam, ni bila zaman.

M. Pijade

Člani strokovnih organizacij v vseh podružnicah študirajo osnutek ustave

V vseh večjih industrijskih centrih Slovenije so se 23. decembra vršile sindikalne konference. Na sedežih medstrokovnih svetov so se zbrali delegati posameznih podružnic, kjer so jim delegati Glavnega odbora ESZDN Slovenije tolmačili glavne značilnosti ustave ter jim dajali navodila, na kakšen način naj organizirajo diskusijo o ustavi po posameznih podružnicah v tovarnah in podjetjih, da bo delavski razred v čim večjem številu sodeloval v diskusiji. V mnogih podružnicah so se taki sestanki že vršili. Delavci in nameščenci so z velikim veseljem pozdravili načrt ustave in ga večinoma v celoti sprejeli. Ponekod so stajali tudi dobre predloge in pripombe.

V Slovenski Bistrici je bilo na konferenci zastopanih 13 podružnic. Delegati so dajali poročila, v koliko so v njihovih podružnicah že pristopili k študiju ustave in diskusiji in kakšne predloge so morebiti stajali. V sindikalni podružnici na žagi Kopač so imeli sestanek, na katerem je vzbudil posebno zanimanje zakon o agrarni reformi in zakon o ločitvi cerkve od države. V glavnem soglašajo z vsemi načeli ustave.

Viničarji na Visolah in Ritoznoju se najbolj zanimajo za zakon o agrarni reformi. Pripomnili so samo, da je cerkvi po tem zakonu določeno še preveč zemlje.

Tudi cestni delavci so se v velikem številu udeležili sestanka in so živahno razpravljali o ustavi kljub temu, da so pri delu zelo oddeljeni drug od drugega.

Prosvetni delavci so tudi imeli svoje študijske sestanke, ki so se jih kolektivno udeležili. K 7. členu ustave so predlagali dopolnilo: Ljudski predstavniki so osebno in materielno odgovorni svojim volivcem.

Tudi v tovarni olja in v tovarni perila v Slov. Bistrici so delavci in delavke študirali ustavo. Tudi med njimi je vzbudil največ zanimanja zakon o agrarni reformi, med delavkami v tovarni perila pa zakon, ki govori o enakopravnosti žene. V celoti so soglašali z načrtom ustave in samo želijo, da bi se čim prej uzakonila.

V Zagorju so bili na sindikalni konferenci delegati podružnice rudarjev, prosvetnih delavcev, železničarjev in člani krajevnega medstrokovnega sveta. Vse podružnice so že imele članska zborovanja, na katerih so razpravljali o načrtu ustave in ga v celoti osvojili. Na tej konferenci so sindikalni funkcionarji sklenili, da bodo s člani svojih podružnic še podrobneje proučili načrt ustave po navodilih delegata Glavnega odbora ESZDNS.

V Trbovljah je vodil konferenco predsednik Glavnega odbora tovariš Matevž Hacc. Prišli so tudi delegati iz Hrastnika, Radeč in Trbovelj. Načrt ustave so v celoti sprejeli.

V Gornji Radgoni so člani podružnice kmečkih delavcev in nameščencev pri Upravi državnih posestev v celoti osvojili načrt ustave in so v znak soglasja poslali Ljudski skupščini resolucijo:

»Članstvo sindikalne podružnice kmečkih delavcev in nameščencev pri Upravi državnih posestev v Gornji Radgoni se izreka za osnutek ustave, katerega smo po trikratni diskusiji in študiranju osvojili v celoti.

Ta ustava je ustava delovnih množic, ker daje do sedaj izkoriščanim svobodo zborovanja in združevanja, večja socialno skrb in nepristransko pravičnost in obenem preprečuje nazadnjaškim elementom vsakršno na-

daljnje izkoriščanje. Ustava nam je tudi porok za nadaljnji obstoj naše ljudske oblasti in porok za bodoči mirni razvoj in življenje vseh narodov Jugoslavije.

Izrekamo se za ustavo, ker nam bodo njeni zakoni omogočili boljše življenje potem, ko bo obnovljena domovina. Njeni tvorca so prekaljeni borci za pravice delovnega ljudstva.

Tudi v Domžalah se je vršilo na ta dan zborovanje, kjer so tudi obravnavali predlog ustave. Na tej konferenci je bil napravljen načrt sestankov, ki jih bodo še priredile posamezne podružnice v zvezi z razpravo o ustavi.

V Mengšu so prišli na konferenco delegati raznih podružnic, tako, da so bile zastopane podružnice naslednjih zvez: usnjarsko-predelovalne, tekstilna Jarše, gradbena Mengoš, tekstilna Kanc, lesna Preserje in prosvetna Mengoš. Ustavo so sprejeli v celoti razen nekaterih pripomb.

Sindikalne konference v Sevnici se je udeležilo 18 zastopnikov podružnic: železničarjev, lesnih delavcev iz kopitarne, prosvetnih delavcev, delavcev iz parne žage in mešane zveze. Delegati so poročali, da so že vse te podružnice imele sestanke, na katerih so člani razpravljali o ustavi.

Udeležba in diskusija na konferenci v Lescah je pokazala, da so tovariši že precej študirali ustavo na svojih sestankih. Zanimali so se zlasti za zakon o agrarni reformi in za zakon o ločitvi cerkve od države. Na vseh sestankih se člani strokovnih organizacij skoraj v celoti strinjajo z osnutkom ustave.

Tudi na Raketu je bila konferenca zelo živahna. Navzoči so se zanimali, kako bo z ozirom na izvedbo agrarne reforme zaščiten srednji in mali kmet v zvezi z zaščito delavstva.

V Celju je bila udeležba na konferenci polpoštevina. Živahna debata je dokazala, da so člani strokovnih organizacij že precej dobro preštudirali ustavo. S posebnim zadovoljstvom so pozdravili zakon, ki pravi, da na vrhu oblasti ni samo en človek, temveč da vrhovno oblast predstavlja predsedstvo.

Diskusija na konferenci v Škofji Loki je bila zelo živahna. Navzoči so se zanimali, kako se bo uredilo vprašanje privatnih elektrarn z ozirom na določbo ustave, da je vodna sila last skupnost. Spet drugi je predlagal, da bi se v ustavo vnesla določila glede dedovanja.

Na konferenci v Mariboru je bilo zastopanih okrog dvajset podružnic. Konferenca je prav dobro uspeła. Navzoči delegati so najbolj topla pozdravljali člen 6., ki govori o ljudski oblasti. Vendar pa je prav v Mariboru diskusija dokazala, da so posamezne podružnice zelo površno študirale ustavo. Pri diskusiji o načrtu ustave so bile na terenu najbolj aktivne strokovne podružnice kovinarjev, stavbincev, kemičnih delavcev, tekstilcev in podružnica prosvetnih delavcev. Ob koncu zborovanja so delegati sprejeli dva pozdrava — tovarišu Stalinu k njegovemu 66. rojstnemu dnevu in predsedstvu Zvezne skupščine FLRJ.

Na vseh teh konferencah so delegati posameznih podružnic sklenili, da bodo v svojih podružnicah še nadalje proučevali načrt ustave in s teh sestankov pošiljali resolucije, ki bodo izražale soglasnost in pozdravljale osnutek ustave.

Prva proletarska brigada ob proslavi četrte obletnice ustanovitve

Prva prole. brigada je slavila 22. decembra svojo četrto obletnico. Proslavila jo je na najbolj svečan način. Od vsepovsod so prišli stari borci in oficirji, ki so se nekoč borili v Prvi proletarski brigadi in ki so danes na drugih službenih mestih. Prišli so, da skupno s tovariši proslavijo ta veliki dan, da skupno z njimi obudijo spomine na mnoge težke dni krvavih borb in dni znanoslavja herojskih borcev.

22. decembra 1941. leta je tovariš Tito ustanovil prvo proletarsko brigado v majhni vasi Rudo ob Limu iz najboljših borcev sabskih in črnogorskih edinic. Takrat mali partizanski odredi niso bili več v stanu uspešno se zoperstavljati velikim ofenzivnim navalom modernim opremljenim in oboroženim hitlerjevskih čet, kar se je pokazalo posebno v prvi veliki nemški ofenzivi. Do takratne ofenzive so se Nemci omejevali izključno le na male strošinske izpade in to vse dotle, dokler so podcenjevali sile in močosti osvobodilnega gibanja. Ko pa so nenkrat spoznali, da bi se osvobodilno gibanje lahko

razplamenelo po vsej Jugoslaviji in ko so na lastni koži občutili vso silo in udarnost partizanskih odredov v posameznih operacijah, so iz posameznih malih izpadov prešli na večje ofenzivne operacije, katerih namen je bil uničiti partizanske skupine in zlasti še politično vodstvo ter zopet zagospodariti na do takrat že osvobojenem ozemlju, kjer je bil center za politično in vojaško organizacijo osvobodilnega pokreta.

Pod tako velikim pritiskom sovražnika, partizanski odredi seveda niso mogli več misliti na večje operacije. In prav iz teh vzrokov je takrat maršal Tito ustanovil Prvo proletarsko brigado, ki je predstavljala edini vose drugačnega značaja, kakor so bili prejšnji partizanski odredi. Bila je močna in zelo disciplinirana vojaška enota, ki se je posebno izkazovala pri izvrševanju posebnih nalog, katere so lahko poverili samo najboljšim med najboljšimi. Zato je tudi razumljivo, da so bili v Prvi proletarski bri-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Uredništvo in uprava

»DELAVSKE ENOTNOSTI«
želita vsem svojim bralcem
srečno in uspešno novo leto!

Proučevanje ustave v organizacijah ESZDN Slovenije

Dne 23. t. m. so bile na sedežih Krajevni medstrokovnih svetov konferenca, na kateri so naši funkcionarji iz podružnic, tovarni, obratov in uradov poročali o diskusijah in proučevanju ustave. Zaključek iz poročil o diskusijah je na prvi pogled nezadovoljiv, z nekaterimi izjemami skoraj nerazumljiv.

Lahko trdimo, da se je proučevanje zelo vse prelahko. Zakaj? Zato, ker se naši funkcionarji pri podružnicah ne zavedajo dovolj, kakšne važnosti za delavstvo je to proučevanje in sicer načrtno, sistematično proučevanje, ki naj zajame vse organizirano delavstvo in nameštenstvo. Diskusije, ki se vodijo po gostilnah, v vlakih, uradih, delavnicah, vse povsod po mestih in vaseh, morajo biti usmerjene in načrt ustave obrazlagati v interesu delavnih množic, tako kakor si ga one želijo, ne pa da bodo razni nam sovražni reakcionarni elementi razlagali ustavo nam delavcem tako, da nas bodo zastupljali s svojim, naši ljudski državi sovražnim obrazlaganjem onkva ustave, kar se je v nekaj primerih že zgodilo.

Nam sovražni elementi vodijo diskusijo o ustavi uporno, organizirano. Hočejo nevedne ali kakor oni pravijo »dušec« pripravi za sebe, jih navezati nase in s takimi zapeljivimi nevedneži v ugodnem trenutku zaneti nezadovoljstvo proti naši ljudski oblasti.

Imamo nekaj primerov, ko se delavci in nameščenici krkajo na prsa in govorijo o svoji »visoki proletarski zavesti«, toda izpred nosa ali še bolje prav pod nosom pa mešajo razni postopaki in nam sovražni reakcionarni elementi nepočene ljudi in podvezajo akcije, da take ne dovolj trdne ljudi odvajajo iz naših vrst.

Budnosti ni nikdar preveč! Brez podlage je izgovarjanje na vse mogoče težko, da se ne da delati in tako dalje. To so največkrat samo izgovori, s katerimi nekateri samo prikrivajo svojo nesposobnost. V nekaterih primerih se pa celo dobi vtis, da se priprave za sestanke ne izvršijo niti pismenim, niti ustnim putem.

Ponekod mislijo, da se že tako učeni, da je vsako nadaljnje poglabljanje v naše sedanje razmere nepotrebno ali pa da smo že v časih, ko na težkoče ni treba več misliti. Toda prav tako mišljenje se nam zelo hitro mašuje. Zavedati se moramo, da če mi ne utrjujemo in povezuje moč v naših vrstah za ljudske cilje, se one izgubljajo v nevažnih problemih in malenkostih in obstoja nevarnost, da jih pritegnejo k sebi naši sovražniki. Tako je. Toda nam ne sme biti vseeno. Fašizma nečemo nazaj. Nečemo gojiti gada na svojih prsih.

Proučevanje ustave pomeni spoznati se s temelji sedanje in bodoče Federativne ljudske republike Jugoslavije in z osnovnimi silami, ki jo tvorijo. Razčleniti člen za členom in obrazložiti pomen, seznanjati

delovne množice z vsem, kar nudi ustava delovnemu ljudstvu. To pomeni dvigniti zaupanje v našo ljudsko oblast, to pomeni utrjevati ljudsko oblast proti vsem sovražnim reakcionarnim elementom.

Tega se morajo naši aktivisti zavedati in široko organizirati proučevanje ustave. Druga slabost je ta, da razlaganje ustave ni dovolj ofenzivno. Premalo načelnih vprašanj se vzame v diskusiji. Debatna prehitro krene na razne podrobnosti. Tudi sposobnejši tovariši in tovarišice se včasih ne zavedajo dovolj, kaj je pri stvari načelno važno, da se ljudem obrazloži.

Reakcionarni elementi imajo uspeh vedno takrat, kadar delavci in nameščenici niso dovolj budni in odločni pri diskusiji in popuščajo pred raznimi gobezdaci, lažnjivi in demagogi, ki potrjavajo resnico.

Kadar gre zato, da se nekaj doseže, se je treba boriti za stvar. Treba je globoko razmisliti in priti na sestanek z izdelanim načrtom za pravilno in razumljivo obrazložitve. Tako bomo onemogočili reakcionarnem, da bi omahljive navezali na sebe. Ne jim popuščati! Nasprotno: razkrinkati je treba njihove namene. Že v diskusiji na sestankih moramo zaslediti, kdo zastopa škodljivo stališče. Če kdo v nevednosti zaide v obrazlaganju svojega stališča na pot, ki sicer ni namerno napačna, tam je treba s pravilnim nastopom pojasniti, čemu in zakaj nima prav, oziroma zakaj je škodljivo takšno stališče.

Tam pa, kjer začitimo sovražnika, ki namenoma tako dela, tam brez usmiljenja darimo po njem, ker sicer nam bo napravil škodo, ki jo bo težko zopet popraviti. Preveč smo prestali grozot, zato tudi popuščanje — čeprav pri malenkostih — ni na mestu. Mnogokrat si moramo živo obuditi spomin na vse trpljenje nedavne preteklosti pa nam ne bo težko najti odgovora vsem, ki poskušajo omajati naše napore in naše uspehe.

Delavci in nameščenici morajo v svojem interesu izvajati diskusijo o ustavi tako, da bo onemogočen vsak škodljiv poskus reakcionarnih elementov, da bi na kakršen koli način zapeljali omahljive in slabiše, ki nasledajo samo takrat, kadar ne vedo, o čem se govori ter se oplasiijo, ko jim naš sovražnik namenoma obrazlaga ustavo v nepravilni obliki. Nalagati nevedno ljudstvo — to je namen reakcije.

Se enkrat opozarjamo zavedne proletarce, da si zapomnijo, da je treba sovražnika zasledovati in ga razkrinkati. To naj si tovariši in tovarišice zapomnijo, kadar gre za to — in zdaj gre za to — da seznanimo delovne množice z osnutkom ustave, ki je osnovni zakon naše ljudske države.

Tovariši in tovarišice, na delo, da dokažemo našo visoko politično prelost!

Dolinšek Anton.

Dosedanje delo strokovne podružnice na državnih kmetijskih šolah Grm

Sindikalna podružnica na Grmu je mlada; ustanovljena je bila koncem novembra.

O vidnih uspehih obnove v kmetijstvu naša podružnica še ne more dati poročil, a odbor strokovne podružnice si je zastavil nalogo, da se na petih posestvih državne imovine, ki so pod upravo kmetijske šole, čim bolj dvigne plodnost zemlje in se sčasoma ustvarijo vzorna zadržna posestva. Pri tem se šola bori z velikimi težkočami, ker so ta posestva oropana vseh produktivnih sredstev. Kmetijska šola in sindikati so se zedinili za sledeči ukrep: »S traktorji bomo preorali vse, kar ni obdelano. Tistim, ki so si razdelili zemljo in jo nečejo obdelovati, ker imajo svoje dovolj in se zanašajo le na koristi agrarne reforme, bomo odgovorili: Zemljo tistemu, ki jo obdeluje.«

Kmetijska šola bo sporazumno s sindikatom sklicala poljedelske delavce in delavke in rekla: »Mi bomo s traktorji preorali zapuščenno zemljo, jo posejali, vi pa boste pod našim strokovnim vodstvom negovali rast. Vaša bo žetev, nam ba boste povrnili le odškodnino za delo in seme.« Naš sindikat si bo pri tem zadal še posebno nalogo, da množice politično vzgaja v novem duhu.

(Nadaljevanje s 1. strani)

gadj skoro s mi komunisti, ki so z največjo disciplino izvrševali še tako težke naloge in prav zato je tudi brigada dobila naslov »proletarska«.

Prva proletarska brigada je častno izvrševala najtežje naloge na najbolj izpostavljenih točkah v vseh sedmih ofenzivah, ki so jih Nemci naperili proti osvobodilnemu gibanju. Najbolj častno zanjo je, da jo je tovariš Tito postal vedno tja, kjer je bilo najtežje. Neprestano in neutrudljivo so se borci Prve proletarske brigade borili v Bosni, Hercegovini, Hrvaški in v Sloveniji. Brigada je sodelovala pri osvobojenju Beograda in Zagreba, prišla je v Trst in ga osvobodila. Tovariš komendant brigade Voja Abranovič še danes rad pripoveduje o Trstu: »Vsi narodni Jugoslavije nas poznajo in ljubijo. Ko smo morali oditi iz Trsta, so Trščani postavljali barikade, da bi nas zadržali. Jekali so in mi smo jekali z njimi. Težko nam je bilo zapustiti Trst, a Tito je dal povelje, da ga zapustimo. Toda vrnemo se; prav gotovo se bomo vrnili...«

Prva proletarska brigada je vzgojila stotine junakov zmagovalna povsod, a tudi dajala velike žrtve. Zato je velik del uslug pri osvobojenju vse naše domovine prav njim. Bila je vojaška in politična šola za mnoge funkcionarje, bila je vedno vzor discipline in vojaške sposobnosti. V njej so se drug poleg drugega borili Srbi, Crnogorci, Dalmatinci, Bosanci in Ličani in tudi precej Slovencev. Bila je nosilka bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije. Nikdar ni bila razbita, ampak je iz vsake borbe izšla vedno močnejša. Že ob njenih prvih korakih je postala simbol nemučnosti osvobodilnega gibanja.

Navodila za izvedbo volitev delavskih zaupnikov

Članstvo sindikalnih podružnic, ki vrši volivne priprave, je že iz zakona in uredb o volitvah delavskih zaupnikov ugotovilo, da je volivni postopek dokaj preprost in enostaven. Samoumevno je seveda, da se nobene volitve ne dajo izvršiti brez razglasov, volivnih seznamov, zapisnikov in brez glasovanja — v eni ali drugi obliki —, če je več kandidatnih list. Da bodo imeli volivci in volivni odbori jasen pregled o volivnem postopku in da se bodo volitve izvršile pravilno v smislu zakonitih predpisov, podajamo spodnja navodila. Glavni odbor ESZDNS je v olajšavo dela volivnim odborom v podjetjih, uradih in ustanovah pripravil in dal natisniti potrebne volivne tiskovine — obrazce — ki se bodo uporabljali pri izvedbi volitev. Kdaj in kje bodo te tiskovine na razpolago, bomo pravočasno objavili.

Volivni odbori v podjetjih, uradih in ustanovah ter njih naloge

Takoj ko je volivni odbor prejel obvestilo, da je potrjen, se sestane in izvoli iz svoje srede predsednika, ter poskrbi, da izdela pisarna podjetja, urada ali ustanove točen seznam vsega zaposlenega osebja. Ta seznam, ki naj bo pregledno sestavljen, služi za seznam volivcev.

Razglas o razpisu volitev in seznam volivcev

Volivni odbor objavi razpis volitev z razglasom — obrazec št. 1, ki naj bo čitljivo izpolnjen. Na razglasu mora biti navedeno:

1. Dan in od katere do katere ure se bodo volitve vršile in v katerem prostoru. Volitve se vrše med 15. januarjem in 15. februarjem. Pri določanju dneva in časa se je ravnati tako, da obratovanje ne bo moteno. Volitve naj se vrše po končanem delu, med odmorom ali na dela prosti dan. S pomočjo podjetja naj se poskrbi za primeren prostor.

2. Število vseh v podjetju zaposlenih delavcev in nameščenecv obeh spolov ter število zaupnikov, ki se bodo volili. Koliko se voli zaupnikov na podlagi zaposlenih delavcev, predvideva člen 7. zakona o delavskih zaupnikih.

3. Kje je volivcem v svrhu eventualnih popravkov razgrnjen na vpogled seznam volivcev. Popravki v seznamu volivcev so dopustni samo do 24 ur pred pričetkom volitev, zato se na razglasu navede, do katere ure so možni popravki.

4. Do kdaj bo volivni odbor sprejemal kandidatne liste? Rok za vlaganje kandidatnih list poteče tri dni pred volitvami.

Razglas o razpisu volitev mora biti najmanj 7 dni pred volitvami izobešen v podjetju, uradu ali ustanovi na vidnem mestu.

Kandidatne liste

Obrazce kandidatnih list dobijo predlagatelji pri volivnem odboru. Liste morajo biti pravilno sestavljene. Na vsaki listi mora biti po zaporednih številkah predlagano toliko kandidatov in toliko njihovih namestnikov, kolikor se voli zaupnikov za določeno podjetje. Poleg priimka in imena mora biti za vsakega kandidata naveden tudi njegov poklic in naslov bivališča. Ako je predlagatelj liste sindikalna organizacija, opremi listo s svojim žigom in podpisu predsednika in tajnika. Če predlaga kandidatno listo skupina delavcev izven sindikalne organizacije, mora listo podpisati 5 krat toliko volivcev, kolikor se voli zaupnikov. Predlagatelj sme podpisati samo eno kandidatno listo. Kot kandidat je lahko lista oseba na več kandidatnih listah, mora pa, če je izvoljena na več listah, takoj po izvršenih volitvah izjaviti, na kateri listi sprejme izvolitev. Predlagatelj sme — torej ni obvezno — določiti tudi predsednika in namestnika kandidatne liste. Če ga določijo, morajo njegovo ime navesti na kandidatni listi. Predstavniki list imajo pravico prisostovati delu volivnega odbora.

Neppravilno sestavljeno kandidatno listo vrne volivni odbor predlagateljem, ki jo morajo popraviti v roku 24 ur. Če so predlagatelj skupina s 5 krat tolikimi podpisi, kolikor se voli zaupnikov, se vrne lista v popravek prvemu podpisniku. Ker nameščenici v podjetjih ne volijo svojih posebnih nameščenjskih zaupnikov, kakor je to bil primer v predvojnih časih, je samoumevno, da so kandidati lahko tudi nameščenici, kakor so lahko kandidati v uradih ali ustanovah tudi delavci, če so tam zaposleni.

Volivni odbori zaznamuje kandidatne liste s številkami po vrstnem redu, kakor so bile vložene. Na listi tudi navede, da bodo imele glasovnice kandidatnim listam ustrezne številke. Kandidatne liste izobesi volivni odbor na vidnem mestu v podjetju, uradu ali ustanovi.

Proglasitev kandidatov za izvoljene, če je vložena samo ena kandidatna lista

Volivni odbor se na dan volitev sestane ob določeni uri v volivnem prostoru. Če je bila predložena v za to predpisanim roku ena sama kandidatna lista, proglasi volivni odbor brez glasovanja vse kandidatne s te liste za izvoljene zaupnike oziroma njihove namestnike, ter sestavi zapisnik (obrazec št. 3), in sicer v petih izvodih. Zapisnike podpisajo vsi člani volivnega odbora. Volivni odbor objavi izid volitev prisotnim volivcem in izvoljenim zaupnikom ustmeno ali pa izobesi seznam izvoljenih zaupnikov in namestnikov na vidnem mestu v podjetju, uradu ali ustanovi.

Glasovnice in glasovalne kuverte

Spričo enotnosti delavcev in delovne inteligence, ki se bo manifestirala tudi pri volitvah delavskih zaupnikov, na dve ali več kandidatnih list, skoraj ni računati. Zaradi tega Glavni odbor tudi ni nabavil glasovnic in kuvert. Kolikor bi se kljub spontani volji na enoten nastop vendarle pojavili primeri dveh ali več kandidatnih list, tedaj naj volivni odbori sami poskrbijo za glasovnice in kuverte. Glasovnice, ki jih mora biti za vsako listo toliko, kolikor je

volivcev, naj bodo vse enake, označene seveda s številkami za ustrezne kandidatne liste. Kuvert vseh enakih pa skupaj toliko, kolikor je volivcev.

Glasovanje in ugotavljanje volivnega izida

V primeru dveh ali več kandidatnih list se prične glasovanje ob za to določeni uri. Glasovanje je tajno. Vsak volivec dobi za vsako listo po eno glasovnico in eno kuvert. V posebnem prostoru vloži volivce v kuvert glasovnice z določeno številko, kakor jo ima kandidatna lista, za katero glasuje (ostale glasovnice uniči); kuvertu odda nato volivnemu odboru. Po izvršenem glasovanju prešteje volivni odbor oddane kuverte, jih odpre in uredi glasovnice po številkah kandidatnih list. Če je v kuverti več kakor ena glasovnica, se vse te glasovnice uničijo in proglasio za neveljavne. Ko se ugotovi celotno število veljavnih in neveljavnih glasovnic ter koliko glasov je bilo oddanih za posamezne kandidatne liste, se v svrhu ugotovitve volivnega izida in razdelitve mandatov na posamezne liste postopa na sledeči način: Glasovi, oddani za posamezne liste, se seštejejo; dobljeno število se deli s številom zaupnikov, ki se volijo v določeni podjetju. Na ta način dobljeno število je volivni količnik. Na podlagi tega dobi vsaka lista toliko mandatov oziroma zaupnikov in namestnikov, kolikorkrat je dosegla volivni količnik. Če na ta način vsi mandati še ne bi bili razdeljeni, se ostali mandati delijo po vrsti onim listam, ki imajo največji ostanek. V primeru enakih ostankov odloči žreb s kocko, kateri listi pripada nedodeljeni mandat.

Zaradi lažjega razumevanja navajamo primer:

V podjetju, v katerem je zaposlenih 373 oseb, se voli 7 zaupnikov. Pravilno vložene so bile tri kandidatne liste. Glasovalo je 369 volivcev. Veljavnih glasovnic je bilo 364, neveljavnih pet. Posamezne liste so dobile: Lista št. 1 — 177, lista št. 2 — 150 in lista št. 3 — 37 glasov. Skupno število za vse tri liste oddanih glasov je 364. Deljeno s 7 je 52. Volivni količnik je torej 52. Lista št. 1, ki je dosegla količnik 3 krat, se dodeli 3 mandate in ima ostanek 21. Lista št. 2 je dosegla količnik 2 krat, dobi dva mandata in ima ostanek 46. Lista št. 3 ni dosegla količnika, ima pa 37 glasov. Z največjim ostankom dobi nadaljnji nedodeljeni mandat druga lista in zadnji nedodeljeni mandat dobi lista št. 1 in ne tretja lista, čeprav je imela večje število glasov, kakor je bil ostanek količnika liste št. 1. Tretja lista namreč ni dosegla količnika in pri razdelitvi mandatov sploh ne pride v poštev. Tako je torej dobljena lista št. 1 štiri zaupnike, lista št. 2 tri mandate, lista št. 3 pa je ostala brez mandata. S tem bi bilo ugotavljanje volivnega izida in dodeljevanje mandatov pojasnjeno.

Po izvršenem glasovanju, ugotovitvi volivnega izida in razdelitvi mandatov sestavi volivni odbor zapisnik (obrazec št. 4) v

petih izvodih, v katerem navede točno vse podatke o izidu glasovanja, kakor je predpisano v členu 10. Uredbe. Podrobnosti so razvidne iz obrazca št. 4, služi za tozadevni zapisnik. Zapisnike podpisajo vsi člani volivnega odbora.

Volivni odbor objavi izid volitev prisotnim volivcem in izvoljenim zaupnikom ustmeno ali s tem, da izobesi volivni izid in seznam izvoljenih zaupnikov in namestnikov na vidnem mestu v podjetju.

Pritožba proti volitvam zaradi eventualnih nepravilnosti

Zaradi nepravilnosti, ki bi se zgodile pri volitvah, se lahko pritožijo sindikalna organizacija ali zainteresirane skupine delavcev, ki so pri volitvah nastopile s svojimi kandidatnimi listinam, v roku 8 dni od dneva volitev na pristojno ljudsko okrajno sodišče. Pritožba se mora vložiti pri volivnem odboru v podjetju, uradu ali ustanovi.

Če se ugotovi, da so bili pri izvedbi volitev kršeni stvarni predpisi Zakona o delavskih zaupnikih ali predpisi Uredbe o volitvah zaupnikov, tedaj ljudsko okrajno sodišče volitve razveljavi in v roku 8 dni od dneva prejete pritožbe razpiše nove volitve. Odločba ljudskega okrajnega sodišča je dokončna.

Konstituiranje zaupnikov in poročilo o izvršenih volitvah

Predsednik volivnega odbora je dolžan v treh dneh po poteku roka za pritožbe, torej najkasneje enajsti dan po volitvah, pozvati pismeno vse izvoljene zaupnike na sejo zaradi konstituiranja in prevzema njihovih poslov. Na tej seji si izvolijo delavski zaupniki iz svoje srede starešino in tajnika. O tem se napravi zapisnik (obrazec št. 5) v petih izvodih, ki ga podpisajo: Predsednik volivnega odbora kot sklicatelj seje ter starešina in tajnik zaupnikov.

Zaključna naloga in dolžnost predsednika volivnega odbora je, da takoj, najkasneje pa drugi dan po konstituiranju zaupnikov sestavi poročilo o izvršenih volitvah in volivnem izidu (vobrazce št. 6) v štirih izvodih ter ga odpošlje pristojnemu okrožnemu (mestnemu) ljudskemu odboru in Glavnemu odboru ESZDNJ za Slovenijo. Poročilo mora priložiti zapisnik o volitvah in zapisnik o konstituiranju. Upravi podjetja, urada ali ustanove pa izroči samo zapisnik o volitvah in zapisnik o konstituiranju zaupnikov.

Volivni odbor naj izda izvoljenim zaupnikom potrdilo o izvolitvi (obrazec št. 7), ki ga podpisajo predsednik volivnega odbora.

Pripomba: V členu 12. Uredbe o volitvah delavskih zaupnikov so pri prevodu iz Uradnega lista DFJ nastale pomote tako pri roku za sklicanje seje o konstituiranju zaupnikov, kakor o roku za dostavo poročila o izvršenih volitvah. Volivne odbore naj to ne moti in naj se v vsem ravnajo po teh navodilih.

Enotne strokovne zveze delavcev in nameščenecv

Glavni odbor za Slovenijo

Priprave za izvedbo volitev delavskih zaupnikov

Komu naj pošljejo podružnice te predloge? Čim bodo imenovane okrožne volivne komisije, bo treba te predloge pošiljati na naslov okrožne volivne komisije na sedežu okrožja, na čigar področju ima sedež podjetje. Da pa bi se to delo brez potrebe ne zavleklo, je Glavni odbor ESZDN za Slovenijo pozval odbor sindikalnih podružnic, naj že pred imenovanjem okrožnih volivnih komisij pošljejo svoje predloge na naslov krajevnega medstrokovnega sveta na sedežu okrožja. Tako morajo n. pr. podružnice v Domžalah poslati svoje predloge za imenovanje obratnih volivnih odborov na naslov Krajevnega medstrokovnega sveta ESZDN Slovenije v Ljubljani, ker spadajo Domžale v Ljubljansko okrožje, ki ima sedež v Ljubljani. Krajevni medstrokovni sveti na sedežih okrožij bodo predloge podružnic svojega področja zbrali, uredili in jih hranili dotle, dokler ne bo imenovana okrožna volivna komisija za določeno okrožje. Kakor hitro bo KMS obveščen o imenovanju okrožne volivne komisije, pa bo tako zbrane predloge takoj izročil okrožni volivni komisiji, ki bo nato poskrbela za imenovanje obratnih volivnih odborov.

V Sloveniji je doslej ustanovljeno okrog 1000 sindikalnih podružnic. Ker je v mnogih podružnicah organizirano delavstvo in nameščenstvo dveh ali več podjetij, uradov, ustanov ali organizacij, ki bodo volile delavske zaupnike (podružnica se more ustanoviti le, če je vpisano vsaj 15 članov, delavski zaupniki pa se volijo v podjetjih, ki imajo najmanj pet delavcev, nameščenecv in uslužbencev), bo treba imenovati nekaj tisoč obratnih volivnih odborov. Iz tega je razvidna vsa obsežnost dela v zvezi z volitvami delavskih zaupnikov. Naravno je, da se to delo ne bo moglo opraviti pravočasno, če ne bodo vsi odbori sindikalnih podružnic skrbno zasledovali vse predpise naših ljudskih oblastev in vsa navodila sindikalnih forumov in jih disciplinirano, točno in pravočasno izvajali.

Volitve delavskih zaupnikov za leto 1946/47 bodo torej tudi preizkušnja za vesti in discipliniranosti članov naših sindikalnih organizacij. Dolžnost vseh članov sindikalnih organizacij, zlasti pa vseh sindikalnih aktivistov je, da poskrbijo, da bo ta preizkušnja častno prestana. Na vsem področju Federativne ljudske

republike Jugoslavije so v teku priprave za izvedbo z gornjim odlokom zveznega ministra za socialno politiko razpisanih volitev delavskih zaupnikov. Na področju Slovenije vodi te priprave Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenecv s sedežem v Ljubljani, Miklošičeva c. 22.

Glavni odbor za Slovenijo je v svojem delokrogu že izdal navodila o prvih pripravah, ki jih morajo v zvezi z volitvami delavskih zaupnikov nemudoma izvesti sindikalne organizacije in forumi v Sloveniji. Navodila so objavljena v »Delavski Enotnosti« z dne 1. 12. 1945 (št. 29) in z dne 7. 12. 1945 (št. 30). Ker se bodo tudi nadaljnja navodila v zvezi z volitvami objavljala predvsem v »Delavski Enotnosti«, je dolžnost vseh članov naših sindikalnih organizacij in forumov, da z vsjo pazljivostjo zasledujejo vse zadevne objave v sindikalnem glasilu.

Prvo delo, ki ga je treba izvesti v zvezi z volitvami, je imenovanje okrožnih volivnih komisij. Te komisije bodo na predlog Glavnega odbora ESZDN za Slovenijo imenovali okrožni ljudski odbori.

Glavna dolžnost okrožnih volivnih komisij bo, da se pravočasno postavijo v vseh podjetjih, uradih, ustanovah in organizacijah, ki zaposlujejo najmanj pet delavcev, nameščenecv in uslužbencev, obratni volivni odbori, katerih dolžnost bo, da izvedejo volitve v svojem podjetju, uradu, ustanovi oziroma organizaciji. Ker se ti obratni volivni odbori imenujejo na predlog sindikalne podružnice, v kateri so vključeni delojemalci podjetja, je Glavni odbor ESZDN za Slovenijo pozval v »Delavski Enotnosti« št. 30 z dne 7. 12. 1945 odbore vseh podružnic strokovnih zvez, da sporočijo priimke in imena, po klic, rojstne dneve in rojstne kraje, bivališča in kratke karakteristike 3—5 oseb, ki jih predlagajo za imenovanje v volivni odbor za svoje podjetje, urad, ustanovo oziroma organizacijo. Te podatke morajo odbori sindikalnih organizacij poslati posebe za vsako podjetje oziroma oddelek podjetja, urada, ustanove oziroma organizacije, v katerih se morajo po zakonu o delavskih zaupnikih izvesti volitve, t. j. za vsako podjetje, urad, ustanovo in organizacijo, ki zaposluje najmanj pet delavcev, nameščenecv in uslužbencev.

Uprava »Delavske enotnosti« vladno poziva vse naročnike lista, da poravnajo naročnino vsaj do 15. januarja 1946. Po tem roku bomo vse one, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti, črtali iz seznama naročnikov in naročnino izterjali.

UPRAVA

Slovensko delavstvo tekstilne in oblačilne stroke je pristopilo k tekmovanju

Na predlog vodstva obrata in sindikalne podružnice v Predilnici in tkalnici d. d. v Mariboru, naj tekstilno in oblačilno delavstvo Slovenije pristopi k tekmovanju, je delavstvo po svojih zastopnikih v Krajevni odborih zvez, na seji 10. 12. 1945, v Mariboru, 11. 12. 1945, v Celju, 12. 12. 1945, v Ljubljani in 13. 12. 1945, v Kranju ta predlog z navdušenjem pozdravilo in naprosilo tajništvo svoje zveze pri Glavnem odboru ESZDNS, naj o tem obvesti vse obrate in podružnice. Ker je večina delavstva naročnega na svoj strokovni list »Delavska Enotnost«, obveščamo na ta način vse obrate in podružnice.

Spodaj objavljeni pravilnik za tekmovanje bo dal slehernemu pregled in jasno sliko, v čem bodo tekmovali in kakšen bo postopek tekmovanja.

Po točki 2. pravilnika naj se vse podružnice prijavijo v eni izmed navedenih strok omenjenih pod točko 4 k tekmovanju. V vseh obratih bodo sestavili tekmovalne komisije, ki bodo imele pregled nad razpoložljivimi silami in sredstvi za tekmovanje kakor tudi, da bodo dobro in podrobno organizirale interna tekmovanja v obratih samih po točki 10 pravilnika, kar je za uspeh tekmovanja najbolj važno. Za interno tekmovanje je treba določiti podoben in stvaren program ter krajši rok (morda mesečni). Tako bo zelo izvedenih nekaj tekmovanj več do zaključka splošnega tekmovanja. Da pa bodo tekmovalne komisije dobro izvedle tekmovanja med oddelki in med delavci, da bodo iste tudi pravilno ocenjevale in nagradile, svetujemo vsem, da ponovno in temeljito preučijo članek, ki je bil objavljen v »Delavski enotnosti« 17. novembra pod naslovom »Kdo je udarnik«. Vsi Krajevni odbori zvez in vse podružnice, ki nimajo svojega Krajevnega odbora zveze, a imajo nad 200 delavcev, naj tajništvo zveze tekstilnih in oblačilnih delavcev prijavijo do

15. januarja 1946 člana, ki ga bodo poverili v tekmovalno komisijo. Predlog za ostale članke tekmovalne komisije bomo zaprosili pri ministru za industrijo in rudarstvo iz vrst vodstev obratov.

Priporočamo vsem sindikalnim funkcionarjem, naj redno zasledujejo članke v dnevnem in strokovnem časopisu »Delavska Enotnost«, »Rad«, kjer bodo našli poročila o tekmovanju v sosednjih federalnih republikah, da bo tako naše tekmovanje doseglo res svoj pravi namen, ki je: dvigniti proizvodnjo vsaj na predvojno višino in jo še preokorčiti. Danes je to za nas še posebno važno, ker so potrebe ogromne in ker si samo s povečano proizvodnjo utiramo pot v srečnejšo bodočnost in gradimo temelje blagostanja. Pri tekmovanju je velikega pomena pravilna izbira vseh sirovin in obratovalnih pripomočkov, ker so z nabavo in transportom ogromne težave. Napredek na kulturno prosvetnem in političnem polju bo našemu delavstvu mnogo koristil, da bo znalo upravljati svojo ljudsko državo, da bo znalo pravilno podpreti skrb ljudske oblasti za splošni blaginjo in korist, da bo znalo pravilno voditi boj proti vsem škodljivcem in nasprotnikom naše mlade republike.

Naše delavstvo je pokazalo precej volje za obnovitvena dela že v zadnjem tromesečju, zato so tudi svoj gospodarski program precej preokorčili. Ministru za industrijo in rudarstvo je to z zadovoljstvom upoštevalo in priznalo našim delavcem 413.500 metrov raznega blaga, kot nagradno dodelitev za vestnost pri delu. Vse to je bilo mogoče samo zato, ker se je proizvodnja znatno zvišala.

Vse potrebno bomo sproti sporočali prav tako tudi tekmovalna komisija.

Na tekmovanje do čim večjih uspehov.

Tajništvo zveze tekstilnih in oblačilnih delavcev Slovenije.

Pravilnik za tekmovanje tekstilne industrije Slovenije z geslom: „Vse sile za obnovo in napredek!“

I. Tekmovanje bo pričelo 1. jan. 1946. in bo trajalo do 15. aprila 1946.

II. Tekmujejo vse tovarne, obrate, oddelki ter delavci tekstilne in oblačilne stroke Slovenije. Vodstva obratov in sindikalne podružnice morajo svoje tekmovanje prijaviti do 15. I. 1946.

III. Tekmuje se v vseh panogah industrijskega, sindikalnega in političnega udejstvovanja. Sindikalne podružnice določijo skupno s svojim članstvom in vodstvom obratov, kako se bodo udeležile tekmovanja. Poleg tega navedejo v svoji prijavi tudi število in odstotke, ki jih hočejo v tekmovalni dobi doseči.

IV. Stroka tekmovanja:

1. dvigniti proizvodnjo kvalitativno na predvojno višino in več.
2. v tkalnicah,
3. oplemenjevalnicah,
4. barvarnah,
5. knjičnicah,
6. v popolnem redu administrativnega poslovanja pisarn.
7. Racionalna izbira sirovin, polizdelkov, tehničnih pripomočkov, pogonskih sil, mazil, prevoza itd.
8. Tehnični izumi, iznajdbe in predlogi za višjo proizvodnjo za boljše kakovosti, racionalnejšo izrabo, zmanjšano režijo itd.
9. Obnova porušenih oddelkov, popravilo in montaža pokvarjenih strojev, čiščenje ruševin itd.
10. Čvrsta delovna disciplina, čim manj izpadnih ur, čim manj obratnih nezgod itd.

11. Prehod v akordni in premijski sistem dela.

12. Obratni strokovni tečaj za pouk novih delavcev (tako po udeležbi delavcev, kakor po predavanjih tehničnih nameščenecv ter po različnih potrebnih strok.)

13. Napredek na kulturno prosvetnem polju (knjižnice, število knjig in čitalcev, prireditve, nastopi, pevski zbori, godba, šah, tamburaši, dramatika itd.)

14. Politična vzgoja (udeležba na rednih sestankih, večja zborovanja, študijske ure, politični tečaji, vzgoja kadrov, politično delo na terenu itd.)

15. Dopsništvo in kolportaza (dvig rednih naročnikov »Delavske Enotnosti«, »Slovenskega poročevalca«, »Ljudske pravice«, število dopisov v te časopise, čim boljša kolportaza, čimboljši stenci, dopisi na stencih, razprodaja raznih brošur, parole v obratih, propagiranje treznosti itd.)

16. Ureditve sindikalne pisarne, zborovalne dvorane, menze, (red in okrasitev).

17. Povišek števila organiziranih članov.

18. Red v administraciji, obračunu, preglednost dela, razpored dela po sektorjih itd.

19. Zbiranje starega železa, stekla, gumija, cunaj, itd. v kilogramih.

20. Denarne in materialne zbirke za socialno pomoč (obleka, posteljina, les itd.).

21. Brezplačno nadurno delo za razne akcije.

22. Prostovoljno opravljenе ure za obnovo v prostem času.

23. Reševanje stanovanjskega vprašanja za delavce.

23. Zaposlevanje invalidov in demobilizirancev (prejšeje ali pomočne službe itd.)

24. Sodelovanje in pomoč organom oblasti (kot funkcionarji raznih odborov, prijava saterberjev proizvodnje, spekulantov, vojnih dobičkarjev, pomoč v prostem času, tolmachenje zakonov in uredb itd.)

25. Sodelovanje s kmečkim prebivalstvom (obiski delovnih skupin, kulturni sestanki, zabavne prireditve, dejanska pomoč na vsaj št. 15. jan. 1946.

V. Podružnice in obrate, ki se hočejo udeležiti tekmovanja, morajo v prijavi do 15. januarja sporočiti, v katerih panogah bodo tekmovali. Za vsako prijaveno panogo, v kateri se delo nadaljuje še danes, je treba navesti stanje, ki obstoja 1. jan. 1946, ali v številkah ali v odstotkih, kakor tudi število zaposlenih delavcev. V kolikor bi prijave posegale v tajnost podjetja, naj se navede baza, ki jo bo hranilo vodstvo podjetja in na katero se v tekmovalni dobi gradijo uspehi. Važno je, da vsi tekmovalci že v naprej naredijo načrt, ki ga bodo skušali doseči. V oceno bomo vzeli tudi panoge, ki niso prijavljene, pa so dobile pogoje za tekmovanje po 15. jan. 1946.

VI. Tekmovalno komisijo bodo sestavljali: en član Krajevnega odbora zveze tekstilne in oblačilne stroke ter en član podružnice z nad 200 delavci, ki ni v Krajevni odboru zveze. Enako število članov določi ministru za industrijo in rudarstvo — tekstilni oddelek iz vodstev obratov.

VII. Tekmovalna komisija se sestane 20. I., 1. III. in 25. IV. 1946, da bo pregledala potek in ugotovila rezultat tekmovanja. Prvo poročilo o tekmovanju mora prispeti na sedež 1. II., nato pa redno vsakih 15 dni. Zadnje poročilo mora biti na sedežu 20. IV. 1946. Tajnik komisije bo vsakih 14 dni objavljal v »Delavski Enotnosti« potek tekmovanja, kakšni so izgledi, kdo zmaga in v splošna navodila. Dne 27. IV. 46. po zadnji seji komisije pa bo v »Slovenskem poročevalcu« in »Ljudski pravici« objavljen splošen uspeh tekmovanja z imeni zmagovalcev, da bo mogoče na delavski praznik 1. maja iste nagraditi.

VIII. Vsak obrat, ki bo prijavil tekmovanje bo dobil posebno šifro, ki bo ostala v tajnosti do objave rezultatov. Obrate po šifrah bosta hranila načelnik tekstilnega oddelka pri ministru za industrijo in rudarstvo in tajnik zveze, ki nimata glasovalne pravice. S tem bo zajemljena nepristranska ocena v tekmovalni komisiji.

IX. Na prvem sestanku bo komisija sprejela ključ ocenjevanja po točkah v posameznih panogah tekmovanja ter tudi določila način in višino nagrad (tovarne, oddelki, delavci). Pri razdeljevanju nagrad se bodo upoštevala vsa dejstva in okoliščine, posebno stanje oddelkov in podjetij, ki so utrpeli ukvar zaradi vojnih priklj, vse napore, katere bodo vložili delavci in nameščenci, da dosežejo čim boljši uspeh. Upoštevale se bodo okoliščine tehničnih naprav, surovin, velikost obrata, zaposlenost itd.

X. Interno tekmovanje v obratih organizirajo obratne tekmovalne komisije. Tekmuje se med oddelki, med skupinami in med posameznimi delavci, po točki 4., v navedenih panogah. Obratne tekmovalne komisije si same določijo pravilnik ocenjevanja in si omogočijo sredstva za nagrade. Tekmovalna doba je enaka splošnemu tekmovanju. Z zadnjim poročilom do 20. IV. pošljejo obratne tekmovalne komisije rezultate internega tekmovanja, kateri oddelki je zmagovalce. Koliko delavcev je priteževati med udarnike in zakaj ter kako so bili nagrajeni.

XI. Vsak, ki se prijavi k tekmovanju, pa bi navedel kot osnovo, na kateri tekmuje, lažne podatke in če bi pošiljal lažna poročila, bo izključen od nagrade ali kako drugače kaznovan.

se vršijo krožki za proučevanje Ustave in volivnih zakonov. Samo v Moskvi je 367 takih krožkov. Povsod se vršijo delavske konference, ki so posvečene volitvam. Plenum je izvolil komisijo 15 članov, ki mora zbrati podrobne predloge o sodelovanju sindikatov pri volitvah za Vrhovni sovjet v Sovjetski zvezi.

Novi sovjetski obzornik „Sindikati“

Osnredni svet delavskih strokovnih organizacij v Sovjetski zvezi, je začel izdajati obzornik »Sindikati«, ki je bogato ilustriran. Predsednik sveta tovarš Kuznecov piše v svojem članku, da ima obzornik namen, da osvetli razna teoretična in praktična vprašanja sindikalnega gibanja v Sovjetski zvezi, socialistično tekmovanje, stahovsko gibanje, življenjske razmere delavcev in svetovno sindikalno gibanje.

Uredništvo obzornika se je obmila na več članov mednarodne strokovne zveze, naj sporoči svoje želje v zvezi z ustanovitvijo lista.

Obzornik prinaša v svoji prvi številki izjave Walterja Citreina, Louisa Saillana, Hillmana itd.

Obvestilo

Od Glavnega odbora ESZDNJ v Beogradu smo prejeli: Čeprav je bilo pred dobrim mesecem objavljeno v naših listih, da poljedelski sezonski delavci za Vojvodino niso več potrebni, ker je sezonsko delo že zaključeno, prihajajo še vedno iz vseh delov države delavci v Vojvodino, kjer iščejo zaposlitve. Število teh delavcev gre v deset tisoče. Ti so brez vseh sredstev, nagi in bosi ter v breme ljudskih oblasti, ki jih mora prehranjevati in transportirati na domove ter povzročajo težave tudi na železnici, ki jih zaradi pomanjkanja transportnih sredstev ne more takoj vrniti domov.

Sezonski delavci naj do nadaljnega ne hodijo in iščejo sezonske zaposlitve v Vojvodini.

Glavni odbor ESZDNJ za Slovenijo.

Reakcija pred ljudsko sodbo

K razpravi zoper dr. Janka Kóstla in sodelavce.

V dnevih od 19. do 23. decembra t. l. se je vršila pred rednim okrožnim ljudskim sodiščem v Ljubljani kazenska razprava proti 34 narodnim izdajalcem, ki so bili obtoženi kot idejni pobudniki, organizatorji in člani izkoriščevalnih organizacij slovenske, sokolske in narodne legije, ki so, združene v tako imenovani »redni jugoslovanski vojski« pod poveljstvom vojnega ministra kraljeve emigrantske jugoslovanske vlade v Londonu, okupatorjevega hlapca in vojnega zločinca Draže Mihajloviča, sodelovale z okupatorjem v borbi proti narodno-osvobodilnemu gibanju. Pred ljudskim sodiščem so morali dati obračun za svoje delo izdajalci, ki so z lažnivo propagando rušili enotnost slovenskega naroda ter s tem ustvarili izdajstvo in odpadništvo od narodno-osvobodilnega gibanja; izdajalci, ki so organizirali in vodili belogardistično, četniško in domobransko vojsko, ki so predstavljale oboroženi kader tako imenovane redne kraljeve jugoslovanske vojske; izdajalci, ki so svoje člane delegirali v okupatorjevo tajno obveščevalno službo v sestavi sovrzane policije in Gestapa in organizirali široko razporedeno vohunsko mrežo, združeno v okruhu izdajalske kraljeve jugoslovanske vojske, katere namen je bil izdajati pristaje narodno-osvobodilnega gibanja, izdajalci, ki so odredjali in pod krinko »Črne roke« izvrševali množične pokolje aktivistov osvobodilne fronte in njihovih družinskih članov.

Dne 23. decembra je ljudsko sodišče izreklo svojo sodbo: sedemnajst obtožencev je bilo obsojenih na smrt z obesaženjem oziroma ustrelitvijo, ostali obtoženci razen enega so bili obsojeni na daljši odzvem svobode s prislilnim delom, vsi obsojeni pa tudi na izgubo političnih in državljskih pravic.

Vsa javnost je potek tega kazenskega procesa zasledovala z vso pozornostjo. Na ljubljanskih ulicah so poslušale množice prenos razprave iz sodne dvorane, vse naše dnevno časopisje pa je objavljalo izčrpana poročila z razprave.

Potek same razprave je torej našim bralcem že znan. Zato na tem mestu ne bomo obravnavali v podrobnostih krivde posameznih obsojenecv. Vendar kot glasilo našega organiziranega delovnega ljudstva ne moremo preiti preko ugotovitve sodne razprave zoper omenjene obtožence.

V čem se ta razprava razlikuje od mnogih drugih razprav zoper narodne izdajalce in okupatorjeve hlapce?

Za proces zoper dr. Janka Kóstla in sokrivce je značilno to, da je bolj kot katerikoli dosedajši proces na slovenskem ozemlju podal točen, tudi popolnemu političnemu slepcu jasan prevez čez vso domačo slovensko in jugoslovansko reakcijo ter prikazal tudi njeno ideološko pvezanost z vsemi tujimi reakcionarnimi silami.

Pred sodiščem so v tem primeru dajali obračun o svojem delu predstavniki treh skupin, ki so vse dotlej, dokler ni vzel ljudstvo oblasti v svoje lastne roke, s silo in prevaro držali v svojih rokah vsa sredstva oblasti in s tem hoteli odločiti o usodi delovnih množic Slovenije in Jugoslavije.

Predvsem je pred sodbo ljudstva morala stopiti skupina politikantov iz vrst bivšega liberalnega tabora, skupina pokvarjene slovenske inteligence iz vrst JNS, radikalov, ljutičevcev in orjunašev.

Z njimi so na zatožni klopi sedeli tudi predstavniki drugega političnega tabora, ki je v predprilski Sloveniji uporabljal vsa sredstva, da se obdržal na oblasti. To je skupina nekdanjih klerikalcev iz vrst JRZ, strazarjev, mladih borcev in katoliške akcije. Med temi je sedelo na zatožni klopi tudi pet duhovnikov, pravih predstavnikov duhovščine Rožmanovega kova, ki je vselej zlorabljala vero in verske ustanove za ozke interese politične skupine, ki ji je pripadala.

Tretjo skupino so tvorili predstavniki bivših jugoslovanskih poklicnih oficirjev, zvestih opred protijudski monarhije, ki so ji služili ne kot oročje za obrambo domovine, temveč kot sredstvo za zatiranje ljudstva.

Ni naključje, da so na isti zatožni klopi družno sedeli predstavniki vseh teh treh skupin, dasi so v predprilski dobi bili večkrat navidezni nasprotniki. Med liberalno in klerikalno politično skupino ni bilo nikoli bistvene razlike, ni bilo nikoli pravega notranjega nasprotja, temveč so borbe, ki so jih medsebojno vodili, bile le tekmovanje, katere od njih bo dosegla večji uspeh v protijudskem delovanju, bile so le rivalstvo dveh klik, od katerih je vsaka težila zgolj za tem, da bi bila čim bliže virom oblasti in denarja.

Prav tako ni bilo nobenega notranjega nasprotja med tema dvema skupinama politikantov in reakcionarno, petkolonaško kliko v bivši kraljevi jugoslovanski vojski, ki jima je bila idejno sorodna, ker je zrasla iz istih izkoriščevalnih teženj in živela pod istim pokroviteljstvom izdajalske dinastije.

Če je kdaj med temi skupinami prihajalo do manjših konfliktov, je bil vzrok sporov le v tem, ker je vsaka izmed teh skupin želela, da bi ji dobičkar iz njenega izkoriščevalskega delovanja ne bilo treba deliti s prevelikim št. evlilom izkoriščevalcev. Družila pa je vse težnja po nemejnem možnosti izkoriščanja delovnih množic, družila jih je vse enaka želja, da bi delovne množice obdržale v duhovnih, gospodarski, socialni in politični sužnjosti. V ta namen so se vse posluževale istih sredstev zavajanja, prevare in sile. Kadar koli je ljudstvo dvignilo glavo in pokazalo voljo, da hoče prevzeti svojo usodo v svoje lastne roke, vselej so vse reakcionarne skupine, vse izkoriščevalske klikke strinile svoje sile in skupno udarile proti vsem progresivnim elementom.

Svoje delovanje so spretno odevale v plašč patriotizma in blatile kot anacionalno in profinarodno vae, kar jim ni šlo v račun. Nadevale so si krinko branilcev vere in boga in proglašale za brezbožne razvratneže vse progresivne elemente v našem ljudstvu. Nastopale so kot branilci in zaščitniki narodne neodvisnosti in zatirale vse, kar se je upiralo njihovemu terorju.

Ko so to reakcionarni začutili, da ljudstvo ne naseda več njihovim lažnivim krilatam, ko so se znašli pred vedno novimi pojavi zavesti in odločnosti izkoriščanega delovnega ljudstva, so v strahu, da bi jim oblast ne ušla iz rok, skupno z ostalimi reakcionarnimi silami v predprilski Jugoslaviji skušali najti zaščito s tem, da so se naslonili na najbolj reakcionarne režime v Evropi, na Hitlerja in Mussolinija. To jih je privedlo k odkritim poskusom uvedbe fašističnega režima in nato k pristopu k trojnemu paktu.

Tudi ta korak so skušali kamuflirati s skrčeno za usodo naroda in države.

Toda mera je bila prepolna.

Naše ljudstvo je spoznalo vso nevarnost, ki mu je grozila, ter se je dejavno uprlo in doseglo preklic pristopa k trojnemu paktu.

Ko so nato besne fašistične horde napadle Jugoslavijo, se tisti, ki so bili po svoji dolžnosti morali biti domovini prvi zaščitniki in vodniki v teški oboroženi borbi, niso hoteli bodiniti, temveč so s kraljem na čelu pobegnili, potem ko so sovražniku s svojim petkolonskim delom omogočili hitro zasedbo države. Samozvani predstavniki nacionalnih interesov, pravice in ljubezni, ki so jim bila prej usta polna patriotizma in skrbi za narod in ljudstvo, ne le da niso sodelovali z brančim se ljudstvom, temveč so storiili vse, da bi ljudstvo demoralizirali in ga odvrgli od borbe.

Zakaj? Zgolj zato, ker so začutili, da ljudstvo svobode, ki si jo bo priborilo v borbi zoper zunanjega sovražnika, ne bo nikdar več hotelo dati iz rok, zato, ker so se zavedali, da bo zmaga ljudstva napravila konec njihovi izkoriščevalski oblasti.

Iz samega bistva protijudskih teženj vseh teh reakcionarnih klik je z železno logiko nujno sledila pot, ki jo so morali ubrati, če so hoteli ostati dosledni sami sebi. To pot so tudi dejansko nastopili. To je strahotna pot kapitulanzta in pobege, demoraliziranja borbenih sil ljudstva in sramotjenja narodno osvobodilne borbe.

Ko niti ta njihov nastop ni mogel odvrti ljudstva od borbe, so odvrnili krinko in odkrito stopili na stran fašističnega okupatorja: ustanovili so celo vrsto izdajalskih organizacij, ki so se aktivno borile na strani okupatorja zoper narodno-osvobodilno vojsko in njene sodelavce, organizirali so vohunsko mrežo, ki je izdajala pristaje osvobodilnega gibanja okupatorju in z vsemi sredstvi pomagali okupatorskim hordam pri učitvanju svoje domovine.

To zločinsko delovanje je šlo tako daleč, da so dajali pobudo, organizirali in dejansko izvrševali množične pokolje aktivistov Osvobodilne fronte in izvrševali najbolj bestialne zločine.

Če je bil še kdaj kak dobronameren človek, ki še ni razumel prave vloge domačih reakcionarnih klik in njihove nujne povezanosti z vsem, kar je v svetu še reakcionarnega, temu je ta proces moral odpreti oči. V teh dneh se je pred našim ljudskim sodiščem razgajala vsa zločinska narava domače reakcije, slovenske in jugoslovanske, počeni od posameznih priganičev te politike, pa vse do vrhov celotne bivše reakcionarne politične stavbe v predprilski Jugoslaviji z dinastijo na čelu.

Proces je zajel le majhno število oseb, vendar je tudi to zadostovalo, da prikaže v pravi luči tudi vse tiste reakcionarje, ki jih roka pravice še ni dosegla, ki pa jih bo dosegla in ki jih mora doseči prej ali slej. Z. B.

Berite in širite „DELAVSKA ENOTNOST“!

Velika Britanija je uradno priznala republiko Jugoslavijo

Velika Britanija je priznala ukinitve monarhije v Jugoslaviji in vzpostavitev federativne ljudske republike Jugoslavije. Obvestilo britanskega ministrstva za zunanje zadeve javlja, da britanska vlada priznava spremembo, ki se je izvršila v ustavi Jugoslavije in vzpostavitev republike ter predpostavlja, da bo nova vlada v skladu z mednarodnim običajem in z zagotovilom, ki je bilo 6. decembra dano v Beogradu britanskemu veleposlaniku, sprejela odgovornost za obstoječe mednarodne obveznosti Jugoslavije.

Tudi Združene države Amerike so pripravljene vzpostaviti diplomatske odnose z novo republiko Jugoslavijo

Ameriško ministrustvo za zunanje zadeve je sporočilo dne 22. decembra, da so Združene države pripravljene vzpostaviti diplomatske odnose z republiko Jugoslavijo, ko bodo prejete zagotovilo, da je vlada predsednika dr. Ivana Ribarja sprejela odgovornost za obstoječe obveznosti ter priznala obstoječe pogodbe z Združenimi državami.

Konferenca »velikih treh« v Moskvi

Dosedanji razvoj na konferenci ministrov treh velesil je bil pozitiven in še nadalje vlada najbolj prijateljsko vzdušje. Vse ovire, ki so sedaj vidne, so obstojale še pred začetkom konferencie ter se med konferenco niso pojavile nobene nove.

Odposlanstvi Britanije in Združenih držav do danes nista podali nobenega komentarja k poročilom, da je Louis Saillant, glavni tajnik svetovne sindikalne zveze poslal sporočilo trem zunanjim ministrom, v katerem zahteva nastop proti generalu Francu in, da je osrednji odbor EAMA, grške levčarske zveze, poslal brzojavko o položaju v Grčiji, kjer oborožena rojalistična fašistična tolpa širijo nekaznovano oborožen teror v Grčiji, saj je bilo v preteklih 9 mesecih ubitih več kot 1000 demokratov. Poleg tega pa prisotnost tujih čet v Grčiji postaja vedno bolj nezaželjena.

Vse interesente obveščamo, da bo z januarjem 1946 pričel izhajati „Industrijski vestnik“

ki bo prinašal tehnične, poljubno strokovne in gospodarske članke z vsega področja naše industrije, nekatere odrebe in uredb kakor tudi razne izsledke na tem polju iz inozemstva. — Vestnik bo na 16 straneh (21 × 29 cm). Cena številki 5 din. Naroča se pri konzorcijski »Industrijskega vestnika«, Ljubljana, Gledališka ulica št. 8/I.

DOPISI

„Tekmujemo v iznajdljivosti!“

— to je naše geslo

Predilnica in tkalnica d. d., Maribor, ki je bila večkrat bombardirana, je napovedala tekmovalno vsem tekstilnim podjetjem v Sloveniji.

Kdor je zasledoval delo našega delavstva od prvega dne osvoboditve, ta se ne bo čudil in mu bo razumljivo, da se ne ustrašimo tekmovalja z obrati, ki niso pretrpeli toliko okvar zaradi vojnih dogodkov. Naše delavstvo je šlo in gre po stopinjah naših borcev-partizanov. Tako kot je naš borec šel golorok v gozdove in sprejel borbo s tehnično in številčno nadmočnim sovražnikom ter po trdi borbi uspel in zmagal, prav tako se zdaj v miru naš delavec ne straši tekmovalca s tovariši, ki delajo v tehnično boljše, po obsegu večjih in po vojni manj prizadetih podjetjih.

Mnogo tihega dela je bilo treba, da so se zasuti stroji postavili na svoja mesta, da jim je naš delavec zopet dal življenja, da so stroji zabrnili v pravilnem ritmu, da je nastala preja in smo iz nje stkali blago, ki je tako zelo potrebno ljudskim množicam.

Tudi na političnem polju alajtno delujemo in imamo redne sestanke strokovne podružnice. V predvojni kampanji smo na sestankih posvetili vso skrb, da so naši zavedni delavci častno izpolnili svojo državljansko dolžnost. Zdej, ko smo tudi mi doprinesli svoj del k tako veličastni vojni zmagi, se na naših sestankih posvetujemo o tem, kako bi zvišali proizvodnjo, ker se dobro zavedamo, da bodo cene izdelkom padle, če bo proizvodnja večja in da se bo istosčasno vrednost delavskih in nameštenskih plač dvignila. Narodni Jugoslavije potrebuje obleke in perila; čim prej bomo zvišali proizvodnjo, tem hitreje bo nastopilo blagostanje.

Vse naše udejstvovanje na kulturno-političnem polju stremi za tem, da se poveže delavec in kmet v skupnem delu za obnovo. Rano ob rami sta podila delavec in kmet kletega sovraga in prav tako mora tudi v miru delavec sodelovati s kmetom. Delavec mora proizvajati mnogo izdelkov, koristil bo z njimi kmetu, kmet

pa mora obdelati vsak košček zemlje, da bo s svojimi pridelki pomagal delavskim množicam. Le tako bo naša zmagala na gospodarskem polju popolna.

Zavedamo se, da smo svobodni in nismo več hlapi raznih izkoriščevalcev. Naše so tovarne, naši so stroji, zemlja je tista, ki jo obdeluje. Ta zavest nas vzpodbuja k delu in nam daje moči, da iščemo možnosti, da še bolj dvignemo proizvodnjo.

Za tekmovalno vsem smo izbrali geslo »Tekmujemo v iznajdljivosti« in s tem pozvali vse naše tovariše v Sloveniji, da se nam pridružijo. Osnutek tekmovalnih pravil smo predložili v odobritev in izpopolnitev ter upamo, da bodo prvega januarja roke delavcev s tekmovalno iznajdljivostjo uravnale stroje tako, da se bo proizvodnja vidno dvignila in da bo organizacija delovnega postopka še popolnejša.

Opazili smo, da se v naši tkalnici pojavlja preveč napak v blagu in zato smo sklenili, da razpiše naša strokovna podružnica deset nagrad po 500 din, katere bo dodelila čistim tkalkam, ki bodo do 31. decembra 1945. letu izkale kvaliteto najboljše blago. Kvaliteta proizvodov se mora izboljšati s sodelovanjem vsega delavstva.

V tovarno smo do sedaj sprejeli vsakega demobiliziranca in invalida, ki je zaprosil za zaposlitev. Tako je zaposlenih pri nas že 15 demobiliziranih tovarišev.

Na množičnem sestanku smo napovedali tudi neizprosen boj špekulantom in saboterjem. Izvolili smo šestčlansko komisijo, katere naloga bo, da bo zbirala podatke, zakaj primanjkuje življenjskih potrebščin, kje so vzroki, da delavec po maksimalni ceni ne dobi dovolj poljedelskih proizvodov, ko z njimi še vedno skuša špekulant odirati delovne množice in dvigati cene.

V okviru te akcije bomo organizirali kulturne skupine, ki bodo z nastopi in živo besedo prikazale našemu kmetu, kako potrebno je, da sodelujeja pri izgradnji našega gospodarstva kmet in delavec, ker le v najbližjem sodelovanju obeh bo mogoče uničiti špekulante in saboterje.

Praznovanje ustanovitve Prve proletarske brigade

Dne 22. decembra smo imeli veliko slavnost. Prva proletarska brigada, katero pobudnik je bil naš maršal Tito, je praznovala obletnico svoje ustanovitve. Vaščani so se za ta veliki dan, kakor smo videli v okrasitvi trga, dobro pripravili. Trg je bil za ta dan tako okrašen, kot je bil samo za volitve. Delovno ljudstvo tega kraja je dokazalo, da razume ne samo pomen naše ljudske oblasti, ampak tudi pomen naše ljudske vojske, v kateri je Prva proletarska brigada zavzemala že od začetka izredno važno vlogo.

Ze na predvečer so se zbirale množice ljudstva, ki so z zanimanjem opazovale razsvetljeno nebo skupaj z borci te brigade, ki so jim v živahnem narečju svojega jezika pravili o borbah brigade, katere udeleženci so bili povečini pripovedovalci sami.

Na dan proslave so se zbrale povorke z zastavami, godbo in petjem. Nato so skupno odkorakali na slavnostni prostor, kjer je že bila zbrana brigada. Pogled na vrste borcev, na veliko množico ljudstva in okusno okrašene govorniške odre je bil tako lep in mogočen, da se je vse množice polastilo praznično razpoloženje, zlasti še, ko so prišli visoki predstavniki vojske. Kljub slabemu vremenu ni vzklikanje mar-

šalu Titu in naši vojski potihnilo niti za hip in skupno smo peli partizanske pesmi. Z zanimanjem smo poslušali govore vojskih predstavnikov, posebno govor predstavnika Sovjetske zveze, kateremu smo z vzkliki izražali velike simpatije, ki jih gojimo do te naše velike prijateljice. Dokazali smo, kako s to veliko slovensko državo čutimo in kako tesno hočemo biti z njo povezani.

Ob koncu dopoldanske slavnosti smo gledali mimohod brigade, ki je žela vse priznanje gledalcev. Prva proletarska brigada je dokazala, da ne uspeva samo na bojnem polju, ampak na vseh področjih vojne umetnosti. Zvečer je priredila tudi trški odbor, ki je še povečal pestrost večera, z druge strani pa dokazal povezanost ljudstva z vojsko.

Dež je rosil, ljudje so se razhajali, v srečih pa jim je bilo toplo. Vsak je odšel domov z mislijo, kaj nam je naša vojska prinesla, kakšno vlogo ima sedaj in poleg nje mi sami.

Temni oblaki so se podili po nebu, zadnje rakete so osvetljevale nebo — proslava Prve proletarske brigade je bila končana.

Uršič Rudi.

Z vestnim delom

so zvišale proizvodnjo

Delavstvo Kolinske tovarne se dobro zaveda odgovornosti, ki ga nalaga sedanj čas in ve, da je treba s požrtvovalnim, prostovoljnim in udarniškim delom ter s pridnostjo pomagati pri obnovi. Tako so delavke v skupini za polnenje s svojo spretnostjo in marljivostjo dosegle v zadnjih mesecih skoraj višek zmogljivosti in povečale dnevno proizvodnjo za okrog 5 odstotkov. Za njih morajo zaradi povezanosti dela pri proizvodnji slediti tudi ostalo delavstvo in je bil tako dosežen dvojni

uspeh. V tej skupini dlajo sledeče delavke: Kopal Franciška, Genussi Marija, Kolkaj Franciška, Kozlevčar Franciška, Kruhonja Ivanka, Fefer Lovreta, Jemec Stanislava.

Najmarljivejša delavca v podjetju sta tovaršja mlinar Kastelic Karel in pražilec Grčar Josip, ki sta v letošnji kampanji in ob prihodu kavinskih nadomestkov v prosto prodajo izvrševala svoje delo tako hitro in vestno, da je tovarna lahko izvršila vsa naročila brez najmanjše zamude, kar je bilo v veliki meri njuna zasluga.

Enbe

Pozdravljamo osnutek ustave, ker so z njo zaščitene pravice delovnega ljudstva

Delavstvo Kolinske tovarne v Ljubljani je na množičnem sestanku strokovne podružnice Kolinske tovarne in terenskega odbora OF, ki se je vršil 21. decembra, diskutiralo o ustavi Federativne ljudske republike Jugoslavije. Tovariš Nerat je uvodoma poudaril pomen tega sestanka, pomen ustave za vse državljane in da je nujno potrebno, da se vsakdo, zlasti pa delovno ljudstvo, seznanji z njo in sodeluje pri izgradnji naše boljše bodočnosti, za dobrobit delavcev, kmetov in delovne inteligence. Nečto je razlagal člen za členom. Udeleženci sestanka so z velikim zanimanjem sledili citanju in razlagi ter odobravalni načrt in pozdravljali načelo, da smejo prvič tudi sami soodločati pri izgradnji države. Solidarni z beograjskimi so danes tudi naši delavci predlagali dostavek v ustavi k členu 14, naj bi bile tudi mimeralne vode last vsega ljudstva. Zborovalci je posebno ugajal člen 20., ki govori o zaščiti delovnega ljudstva in obrambi pred izkoriščanjem in člen 25, ki loči cerkev od države. Slednjic so bili zborovalci edini v tem, da je cerkevna posest, določena na 10 ha, mnogo prevelika, ker lastnik tega posestva ne bodo nikoli sami obdelovali, temveč samo farani, ki imajo s svojo zemljo dovolj opravka. Strinjajo se z 32. členom in pristavljajo: Kdor ne dela naj ne je in da sami ne bodo nikdar trpeli lenuhov in zajedalec v svoji sredi. V celoti pozdravljajo osnutek ustave in so zanj globoko hvaležni, zavedajoč se, da so z tako ustavo zaščitene pravice delovnega ljudstva.

V odmoru smo študirali ustavo

19. decembra je pod vodstvom strokovne podružnice delavne državnih železnic v Mariboru predavalo istočasno dvajset predavateljev, ki so skupno z delavci predelali del ustave. Delavci so se zbrali ob času južine po oddelkih okrog peči in tam poslušali predavatelja in sami posegali v debato. Delavci so pravilno razumeli ključne naše ljudske oblasti in se zavedajo, da je z ustavo položen tudi temelj naši novi Jugoslaviji in da so s tem potrjene pridobitve štiriletne borbe in hotenje našega ljudstva.

Vodstvo sindiketa je pravilno razumelo svoje člane in našlo primerne mesto in čas, da se delavci pouče o ustavi. Saj železničarji vendar tekmujejo in Maribor je tisti, ki je nepovedal tekmovalnje; pogrešati ne bi mogli niti minute dragocene časa. Tako smo v času južine, ko delavec lahko posluša in se tudi sam udeleži debate, opravili zelo potrebno stvar brez škode, da bi ta čas manjkal pri tekmovalju za obnovo in dvig proizvodnje.

Ti sestanki se bodo nadaljevali v naslednjih dneh, dokler ne bomo preštudirali in prediskutirali vse ustave.

R. S.

Uslubenci finančne straže v Ljubljani razpravljajo o osnutku ustave

Dne 14. decembra smo na množičnem sestanku naše strokovne podružnice razpravljali o osnutku ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Tovariš Perme Martin je prikazal smisel in namen ustave, razložil nam je tudi, zakaj je bil osnutek ustave pridožen ljudstvu v razpravljanje. Razložil je ustavo in omenil, da so nastale v socialno-gospodarskem življenju naše države važne izpremembe — glavna v tem, da je oblast prešla iz rok izkoriščevalcev v roke ljudstva. Dalje je navedel tudi razliko med našo novo ustavo in bivšo vidovdanske ustavo iz leta 1921. Omenil je, da je bila vidovdanska ustava le na papirju, ustava iz leta 1931. pa je bila povsem protiljudska in je štela le interese izkoriščevalcev ljudstva. Naša nova ustava je izšla iz delovnega ljudstva in štiti interese ljudstva ter potrjuje pridobitve štiriletne borbe. Zato je dolžnost slehernega državljanca, da se seznanji z našo ustavo.

Nato nam je podal še navodila za študij ustave same, nakar smo pričeli obravnavati člen za členom. Prijetni so z zanimanjem sledili predavatelju in živahno posekali tudi sami v diskusijo in so končno vse člene z odobravanjem sprejeli.

mi, 26 po številu, in za zaključek pesem s posebnim naslovom: Slovo. Gruđen pa nas vodi iz Celice štev. 5 v pregnanstvo, v Visco, Padovo, na Rab, v Afriko in nazadnje v Slovensko zemljo, ki zbirko zaključuje in dokončno postavi: Dočakal narod čas je razodetja: na smrt obsojen se je dvignil uporno v krvavo zarjo sončnega podjetja.

O obeh zbirkah bomo še prihodnje podrobno kritično poročilo.

Znanstvene zanimivosti. V prodaji je brošura, ki jo je izdala vlada Združenih držav z naslovom: Ameriške znanstvene zanimivosti, ki prinaša nove znanstvene pridobitve, ki so jih ustvarili ameriški znanstveniki med vojno, kakor: Porodi brez bolečin, Preprečevanje strjevanja krvi, Boj proti španski bolezni, Elektrotoni v industriji, Umetno oplojevanje, Znanstvena ugotovitve vremena itd.

V časniku »Slobodna Dalmacija«, ki izhaja v Splitu, je te dni izšlo zanimivo predavanje sovjetskega pisatelja Nikolaja S. Tihonova z naslovom: »Leningrajska epopeja« v prevodu prof. Z. Petničkog.

Novi filmi. V Ljubljani sta dospela dva nova sovjetska filma in sicer: »Pomota inž. Kočina«, špijonažni film, ki prikazuje, kako je sovjetski človek povezan z oblastjo, in film »Vdore«, sneman po drami z istim naslovom od Leonida Leonova. Ker to dramo že igrajo v Mariboru in je tudi na repertoarju Slovenskega Narodnega gledališča v Ljubljani, bo primerjava med dramskim in filmskim delom silo zanimiva. Dejanje filma se vrši za časa velike

Delavci ne dovolijo, da bi privatniki sabotirali njihovo delo za državo in obnovo

Pred volitvami je naša strokovna podružnica izobesila po tovarni razne parole, med njimi tudi »Dol z izkoriščevalci delavskega razreda!« in »Mi delamo za državo in ne za privatnike!« Ko je lastnik inž. V. Savnik opazil te parole, ga je pograbila sveta jeza — kaj si sploh dovolil ta delavska držala, da obesi v moji tovarni take napise — tako si je mislil in dal odstraniti nekaj parol. Naša ZMS skupina s strokovno podružnico je parole obesila nazaj na njihova stara mesta ter jih okrasila s smrečjem in zastavicami. Ne vemo, zakaj bi v privatnih podjetjih delavstvo ne smelo javno povedati, za koga dela, da dela za državo, za gospodarsko obnovo, ne pa za kapitalista, ki nas je ves čas izkoriščal — saj je lastnik tovarne večkrat milijonar, kateremu so bogastvo ustvarile delavske roke.

Prav tako je inž. Savnik napadel naš edini miting, ki smo ga priredili delavci v tovarni in dejal: »sramota za vas, da ste priredili v tovarni zabavo«. S tem je podrl svoje mnenje, da je delavec le za garanje, a zabava za gospoda.

Naš lastnik z ostalimi člani družine stalno zavira dobavo materiala in surovin ter ne preskrbi pravočasno nakaznice zanje,

tako da je že nekaj časa del našega delavstva brez dela kljub temu, da prav tekstilnih surovin ne primanjkuje. To delo zato, ker skušajo vsiliti inž. Savnika nazaj v tovarno, češ da je tako potreben. Povedati moramo, da smo sami brez nje godeli in smo od osvoboditve pa do njegovega povratka iz Nemčije dvignili proizvodnjo na 100 odstotkov. Zdej, ko se je vrnil, je padla na 60 odstotkov, ker ni bil preskrbljen material.

Zaradi teh dejanj, naperjenih proti delavstvu in naši strokovni organizaciji, upravičeno postavljamo zahtevo, da se postavi v tovarni delegat, ki bo delal za interese delavstva in države in ne bo — kot lastnik — proti vsemu, kar napravi strokovna organizacija.

Tu je podana jasna slika, s kom se mora na žalost še boriti delavstvo v privatnih podjetjih, kjer so gospodarji še danes načelno proti organiziranim delavcem in izvoljenemu odboru, ker lastnik pač dobro ve, da je v organizaciji enotnost in moč ter je sindikat boleča rana vsakega tovarnarja, ki še dnes računa na pridobivanje in izkoriščanje, kot je bilo v predaprilski Jugoslaviji.

Strokovna podružnica »Iskra«, Kranj.

Priznanje učenki, ki je prekosila staro delavko

Čeprav je naša tovarna majhna, vendar delamo s polno roko. Proizvodnjo smo dvignili od meseca julija do septembra na 138,5 procentov. Za to delo so bili delavci in delavke javno pohvaljeni, med njimi tov. Topolovec Julka, Praprotnik Dragica, Koželj Marija, Vrbnjak Marija, Haler Štefica, Feršič Dragica in Kristovič Zvonimir. Ta pohvala je podžgala druge delavce, ki zdaj tekmujejo med seboj. Zlasti pa se je oddikovala tovarišica Turšič Elizabeta, ki je kot mlada delavka, saj je šele en mesec učenka pri stroju za navijanje, dosegla rekord. Z enakim materialom in na istem stroju je napravila 25 kg več, kakor stara delavka, ki dela že dve leti na tem stroju. Sindikalni odbor je sklenil, da se imenovani tovarišici prizna enomesečno učenje kot končana učna doba ter se jo vrsti med priučene delavke. Do zdaj je imela na uro 7.50 din, zdaj pa bo imela 10 din. Tako priznanje bo pri delavcih še povečalo voljo do dela in do zvišanja proizvodnje.

Pri nas se vršijo tudi razni sindikalni sestanki, pri katerih se razpravljajo razna gospodarska in socialna vprašanja. Večina naših delavcev se vozi z vlakom. Ker je bilo nekaj vlakov ukinjenih, so nastale velike težkocje, ki slabo vplivajo na proizvodnjo zlasti zdej, ko delamo v dveh izmenah. Težko je tudi z obleko. Zaradi nastopajoče zime so ljudje potrebni obutve in obleke. Tudi naši podružnici je bilo dodeljeno nekaj obelk in obutve za razdelitev — prosilcev je bilo mnogo več kot blaga in tako so prejeli pomoč res najbolj potrebni. Nekaj potrebnih pa je ostalo še brez, v upanju, da bodo dobili prihodnjč.

Tekstilna tovarna »Intex« v Kranju je dosegla že lepe uspehe

Kakor bel slap padajo metri izgotovlje nega blaga iz strojev

moskovske bitke od trenutka, ko se mora Rdeča armada iz nekega mesta umakniti pred fašisti, do trenutka, ko se Rdeča armada spet zmagoslavno vrne. Med tema dvema razdobjema nam film kaže vse ilegalno delo zavedenih sovjetskih ljudi, grozovitost gestapovcev, izdajalsko počenja in reakcije in vso narodo osvobodilno borbo, tako da tako rekoč podoživljamo svojo lastno zgodovino. Filmu se pozna, da je režiran skoraj čisto po drami, tako da bolj uporabljajo odrosko kakor pa filmsko tehniko, vendar je pa po svoji notranji napetosti kakor tudi po umetniškem oblikovanju tako močno, da te zgrabi že spočetka in ti daje velik umetniški užitek do konca.

»Velika pobuda«. Cankarjeva založba je te dni izdala v emi knjigi tri razprave V. I. Lenina z naslovom »Velika pobuda«, v kateri se nahajajo: »Velika pobuda«, »Manj — toda bolj«, »Kako naj organiziramo tekmovalnje«. Razprava »Manj — toda bolj« je zadnje Leninovo delo, vsa tri dela moramo preštudirati, ker so zelo aktualna.

Kako je človek postal velikani? Založniški zavod Hrvatske je izdal knjigo »Kako je čovek postal divom« od M. Ilijina — E. Segala, ki sta knjigo posvetila B. Maršaku. Knjigo je prevedel Stjepan Kranjčević, rize A. Komarova. Knjiga obdeluje razvoj človeka od pantivke pa do današnjih dni. M. Ilijina poznamo tudi mi Slovenci, saj je pri nas izšla njegova knjiga »Priroda in ljudje«. Knjigo toplo priporočamo, posebno za skupen študij.

Aleksej Tolstoj: Članci. Založniški zavod Hrvatske je izdal zbirko člankov Alekseja Tolstojega napisanih v letih 1942 — 1943 z zgornjim naslovom. Knjiga obsega 16 člankov in 2 člrtici. Pred članki je kratek esej o Alekseju Tolstoju, ki ga je napisal Marjan Jurkovič.

Dramatski tečaj. V okviru »Ljudske prosvete« pri Glavnem odboru Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameštencev Slovenije se je pretekli teden pričel dramatski tečaj za člane »Ljudske prosvete«. Tečaj bo trajal vse leto in bo obsegal predavanja: poetika, dramatika, zgodovina drame, izgovorjava, deklamacija, recitacija, kretnja, scena, smikanje in režija. Tečaj lahko obiskujejo vsi člani kulturno-prosvetnih odsekov pri sindikalnih podružnicah. Zato naj se sindikalne podružnice, to je njihovi kulturno-prosvetni odseki takoj povežejo s svojimi krajevnimi odbori in prijavijo vse tovariše in tovarišice, ki bi želeli obiskovati ta tečaj. Krajevni odbori pa naj prijavijo Krajevnemu medstrokovnemu svetu. Prihodnja predavanja bodo v četrtek 27. t. m. ob 8. uri zvečer.

Naša žena. Izšla je zadnja številka »Naše žene« v letošnjem letu z aktualnimi članki. Uredništvo obeta, da bo revija, ki je glasilo AFZ za Slovenijo, v prihodnjem letu še dopolnjena in razširjena.

J. K.

Izšel je ponatis prve številke »Naše žene«, ki je bila tiskana še na osvobodjenem ozemlju. Naročajte jo v upravi »Naše žene«, Ljubljana, Komenskega 7.

Kulturni drobiž

Slovensko Narodno gledališče za Trst in Primorje je pod okriljem Slovenskega Narodnega gledališča v Gorici gostovalo v Gorici od 13. decembra pa do 20. decembra 1945. Dali so: Cankar - Delakovega »Hlapca Jernejca«, Nikodemijo »Scampolova«, Jurčič-Delakovega »Desetega brata«, Zupanovo »Andante patetico«, Golarjevo »Vdovo Rošlino« in Benedettijeve »Rdeče rože«.

Ob 50 letnici španske borke za svobodo Dolores Ibarruri - La Passionaria, je francoski list »Humanite« izrekel solidarnost s španskim ljudstvom, katerega osvoboditev bo tudi velika zmagala nad sovražniki demokracije v Franciji.

Borba proti nepismenosti. Na Hrvaškem je do sedaj bilo 1746 tečajev za nepismene. Udeležencev je bilo 30.095, zanje je izšlo 100.000 abecednikov. V Črni gori pa pripravljajo od 1. do 7. januarja 1946 teden borbe proti nepismenosti.

Nikolaj S. Tihonov je borbenemu ljudstvu Splita ob svojem odhodu iz mesta poklonil svojo pesem »Leningrad«.

Kulturno prosvetno življenje na Hrvaškem. Na Hrvaškem je bilo ustanovljenih do sedaj 940 domov kulture, 1087 čitalnic, 128 ljudskih univerz, na katerih je bilo 2395 predavanj, ki jih je poslušalo 1 milijon 257.000 ljudi.

»Trideset dana«, številka 2, mesečni časopis, ki ga izdaja založniško podjetje

V spomin na čas, ko sen je naš, kot zimzelen pod snegom, v tih nadi se veseli vladi, —

sledijo Iveri, eno-, dvo-, ali trilitične pes-